

A kurzus kódja: FL-223, FLN-300.27, BBN-FIL-401.06
A kurzus címe: Tudományfilozófia előadás
A kurzus címe (angolul): Philosophy of Science (lectures)
A kurzus előadója: E. Szabó László
Kurzus előadójának fogadóórája (hely és idő): H, K, Sz, P. 15:30-16:00 (i. ép. 215/223)

A kurzus előfeltétele(i): nincs
A jegyszerzés módja(i): szóbeli vizsga
Követelmények: Az előadásokon elmondottak ismerete. A kötelező irodalom elolvasása. (Angol nyelvismeret hiányában a kötelező angol nyelvű irodalom helyettesíthető a témát lefedő, az ajánlott irodalomban felsorolt tételekkel.)

<p>A kurzus leírása, tematikája:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mi a tudományfilozófia? <p>Tudományos magyarázat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Magyarázat vs. konfirmáció <p>Tudományos magyarázat és a "Miért?"-kérdések</p> <p>Dedukció vs. indukció</p> <p>Magyarázat és az ismertre való visszavezetés</p> <p>A tudományos magyarázat deduktív-nomologikus típusa</p> <p>A természeti törvény fogalma</p> <p>Statisztikus magyarázat</p> <p>Okság és magyarázat viszonya</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tudományos hipotézisek kvalitatív konfirmációja <ul style="list-style-type: none"> • Empirikus evidenciák <p>Hipotetiko-deduktív módszer</p> <p>A kvalitatív konfirmáció más típusai</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az indukció Hume-i kritikája <p>Bayesiánus konfirmációelmélet</p> <ul style="list-style-type: none"> • A valószínűségelmélet alapfogamai és interpretációjuk <p>Bayesianizmus</p> <ul style="list-style-type: none"> • A tudományos realizmus problémája <ul style="list-style-type: none"> • Metafizikai és induktív szkepticizmus <p>Kant</p> <p>Logikai empirizmus és a nyelvi fordulat</p> <p>A jelentés verifikációelmélete</p> <p>Konfirmáció, jelentés és az "elméletek standard felfogása"</p> <p>Demarkációs probléma</p> <p>Aluldeterminációs tézis</p> <p>Quine jelentésholizmusa</p> <p>Quine-Putnam-féle nélkülözhetetlenségi argumentum</p> <ul style="list-style-type: none"> • A matematika sajátos filozófiai problémái <p>A tudomány mint történelmi-társadalmi jelenség: Kuhn, Lakatos, Feyerabend, tudásszociológia</p>

A kurzushoz tartozó kötelező irodalom:

- A felkészüléshez rendelkezésre fog állni az előadások vetített anyaga letölthető pdf file formájában.
- *Introduction to the Philosophy of Science*, M.H. Salmon et al. (eds.) (Prentice Hall, New Jersey, 1992) 1-131 old.
- T. Kuhn: *A tudományos forradalmak szerkezete* (Gondolat, Bp. 1984)

E. Szabó László: *A nyitott jövő problémája - véletlen, kauzalitás és determinizmus a fizikában*, Typotex Könyvkiadó, Budapest, 2002. (A könyv javított digitális kiadása PDF formában letölthető a tárgy honlapjáról) (68-71; 76-130 old.)

Két pdf-ben letölthető segédanyag Kuhn-ról

H. Hahn: Logika, matematika és természetismeret, in *A Bécsi Kör Filozófiája*, Szerk. Altrichter F. (Gondolat, 1972) 217-242

A kurzushoz tartozó ajánlott irodalom:

1. Laki J.: Empirikus adatok, metodológia, gondolkodás és nyelv a XX. Századi tudományfilozófiában, in *Tudományfilozófia*, Szerk. Laki J. (Osiris - Láthatatlan Kollégium, Bp. 1998) 7-33.

M. Schlick: Az ismeret fundamentumáról, in *Tudományfilozófia* (Szöveggyűjtemény) Szerk. Forrai G. és Szegedi P., (Áron Kiadó, Bp. 1999) 27-40.

R. Carnap: A metafizika kiküszöbölése a nyelv logikai analízisén keresztül, in *Tudományfilozófia* (Szöveggyűjtemény) Szerk. Forrai G. és Szegedi P., (Áron Kiadó, Bp. 1999) 9-26.

C. Popper: *A tudományos kutatás logikája* (Európa, Bp. 1997) I. fejezet (31-59), II. fejezet (60-69).

I. Lakatos: A kritika és a tudományos kutatási programok metodológiája, in *Lakatos Imre tudományfilozófiai írásai* (Atlantisz, Bp. 1997) 19-63.

C. Hempel: A tudományos magyarázat logikája, in *Tudományfilozófia* (Szöveggyűjtemény) Szerk. Forrai G. és Szegedi P., (Áron Kiadó, Bp. 1999) 109-127.

C. Hempel: Az indukció újabb problémái, in *Tudományfilozófia* Szerk. Laki J. (Osiris - Láthatatlan Kollégium, Bp. 1998) 87-106.

W. Quine: Az empirizmus két dogmája, in *Tudományfilozófia* (Szöveggyűjtemény) Szerk. Forrai G. és Szegedi P., (Áron Kiadó, Bp. 1999) 131-151.

H. Putnam: Mi a realizmus?, in *Tudományfilozófia* (Szöveggyűjtemény) Szerk. Forrai G. és Szegedi P., (Áron Kiadó, Bp. 1999) 523-528.

R. Boyd: A tudományos realizmus jelenlegi helyzete, in *Tudományfilozófia* Szerk. Laki J. (Osiris - Láthatatlan Kollégium, Bp. 1998) 170-188.

P. Feyerabend: A szakember vigasztalása, in *Tudományfilozófia* (Szöveggyűjtemény) Szerk. Forrai G. és Szegedi P., (Áron Kiadó, Bp. 1999) 219-250.

D. Bloor: A tudásszociológia erős programja, in *Tudományfilozófia* (Szöveggyűjtemény) Szerk. Forrai G. és Szegedi P., (Áron Kiadó, Bp. 1999) 427-445.

B. Barnes, D. Bloor: Relativizmus, racionalizmus, tudásszociológia, in *Tudományfilozófia* Szerk. Laki J. (Osiris - Láthatatlan Kollégium, Bp. 1998) 189-207.

2. L. Laudan: A tudomány áltudománya, in *Tudományfilozófia* (Szöveggyűjtemény), Szerk. Forrai G. és Szegedi P., (Áron Kiadó, Bp. 1999) 477-495.

Huoranszki F.: *Modern metafizika*, Osiris, 2001, I. fejezet (A tudományfilozófiától a metafizikáig), II. fejezet (Természeti törvények).

3. A. Fine: Az ösztönös ontológiai szemlélet, in *Tudományfilozófia* (Szöveggyűjtemény), Szerk. Forrai G. és Szegedi P., (Áron Kiadó, Bp. 1999) 571-590.

J. Habermas: A metapszichológia szcientista önfélreértése, in *Filozófusok Freudról és a pszichoanalízisről*, Cserépfalvi, 1993, 91-106.

A. Grünbaum: *A pszichoanalízis alapjai*, Osiris, 1996, 28-72.

E. Szabó L.: *A nyitott jövő problémája - véletlen, kauzalitás és determinizmus a fizikában*, Typotex, 2002, 4.3 alfejezet (A valószínűség értelmezései), 76-99, 5 fejezetből (Kauzalitás) 100-120. old. (pontosabban a **89.-111.** pontok).

L. E. Szabó: Formal Systems as Physical Objects: A Physicalist Account of Mathematical Truth, *International Studies in the Philosophy of Science*,

L. Laudan *et al.*: A tudomány változásai: filozófiai modellek és történeti kutatás, in *Tudományfilozófia* (Szöveggyűjtemény), Szerk. Forrai G. és Szegedi P., (Áron Kiadó, Bp. 1999) 267-330. (Ezt nem javaslom végig elolvasni, de tanulságos belenézni.)

4. Forrai G., Bevezetés, in W. O. Quine: *A tapasztalattól a tudományig*, Osiris, 2002. (7--59. old.)